

**ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ
ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗДО В УМОВАХ
ВОЄННОГО СТАНУ**

Середа Н. М.,

*здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука» (м. Рівне, Україна)*

Кирушок Д. А.

*здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука» (м. Рівне, Україна)*

Науковий керівник: Марчук О. О.,

*доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука» (м. Рівне, Україна)*

Анотація. У статті проаналізовано специфіку впровадження інноваційних здоров'язберігаючих технологій в ЗДО для нормалізації психоемоційного стану дітей в умовах воєнного стану. Кінцевим результатом впровадження педагогічних прийомів збереження та формування здоров'я є формування у дітей стійкого переконання в необхідності свідомого ставлення до особистого здоров'я та його збереження. На заняттях дошкільники можуть виконувати завдання в нетрадиційних техніках (кляксографія, малювання виделками, долоньками, ватними дисками, ватними паличками, штампамі, осіннім листям, марлею), які зменшують рівень тривожності та заспокоюють дітей.

Ключові слова: здоров'язберігаючі технології, використання, інновації, впровадження, педагогічні техніки.

Abstract. The article analyzes the specifics of the introduction of innovative health-saving technologies in the preschool educational institutions to normalize the psycho-emotional state of children. The end result of the introduction of pedagogical methods of health preservation and formation is the

formation of a strong conviction in children of the need for the conscious attitude to personal health and its preservation. In the classroom preschoolers can perform tasks in non-traditional techniques (blotting, drawing with forks, palms, cotton pads, cotton swabs, stamps, autumn leaves, gauze) that reduce anxiety and calm children.

Keywords: *health-saving technologies, using, innovation, implementation, pedagogical techniques.*

Вступ. Військові дії, які розпочалися на території України 24 лютого 2022 р., негативно позначилися на психоемоційному здоров'ї українців незалежно від їх віку. Особливо постраждали діти, в яких проявився страх, тривога, психоемоційні розлади. Окрім того, велика кількість дітей залишила рідні міста (села) і переїхала разом зі своїми родичами у більш безпечні регіони України. Запровадження військового стану зумовило потребу в інтенсивному впровадженні здоров'язберігаючих технологій в ЗДО, які би сприяли нормалізації психоемоційного стану дошкільників.

Аналіз останніх досліджень. Проблеми використання здоров'язберігаючих технологій досліджували відомі українські дослідники, зокрема, Т. Бережна, В. Березюк, О. Богініч, А. Богущ, О. Бубела, Є. Вавілова, О. Ковальова, Л. Кравченко, С. Рябченко, А. Скиба. Особливості регулювання психоемоційного стану людини проаналізовано в працях багатьох українських дослідників (Ю. Бохонкова, Ж. Вірна, Н. Макарчук, Д. Набіл, Р. Пейн, М. М. Шпак, Е. Шпангер, В. Ямницький та ін.). Серед зарубіжних дослідників дослідників питання формування здорового способу життя серед дітей та молоді займалися Дж. Шерман, Г. Фріц, С. Ренегар, Дж. Фредерік.

Визначення мети. Мета статті – дослідити специфіку впровадження інноваційних здоров'язберігаючих технологій в ЗДО для нормалізації психоемоційного стану дітей в умовах воєнного стану.

Результати досліджень. Характеризуючи здоров'язберігаючі технології у системі дошкільної освіти, варто зазначити, що здоров'я дітей є одним із головних джерел щастя, радості та повноцінного життя для батьків, педагогів і суспільства в цілому. Для України головним питанням майбутнього країни є збереження та зміцнення здоров'я дітей. Різко погіршився фізичний і психічний розвиток підростаючого покоління, знизилася народжуваність і тривалість життя, зросла смертність, особливо серед дітей, відсутня мотивація до збереження і зміцнення свого здоров'я [2, с. 35]. Особливо ситуація погіршилася із запровадженням в Україні військового стану. За спостереженнями нинішніх вихователів та педіатрів в останній рік розвиток дитини супроводжується переживаннями негативної модальності і, перш за все, високою тривожністю, що дегармонізує становлення особистості, відтак в ЗДО вихователі повинні

активно проваджувати здоров'язберігаючі технології для нормалізації психоемоційного стану дошкільників, що передбачено освітніми документами.

У Базовому компоненті дошкільної освіти [1] виокремлено освітній напрям «Особистість дитини», де передбачено формування рухової та здоров'язбережувальної компетентностей. Відтак саме на формування рухових навичок та здоров'язбережувального світогляду повинно бути спрямоване впровадження здоров'язбережувальних технологій в ЗДО. Сучасними науковцями обґрунтовано, що здоров'я та навчання взаємопов'язані та взаємозалежні, і чим здоровіший дошкільник, тим кращими є його результати в навчанні та, відповідно, його мотивація та стійкість до негативних впливів оточення більш успішним. Тому сама по собі здоров'язберігаюча технологія не може використовуватися як головна і єдина мета освітнього процесу, а лише як умова, одне з важливих завдань, пов'язаних з досягненням головної мети [2, с. 36].

У нинішній науці здоров'язбережувальна педагогіка не може бути представлена як певна освітня технологія. При цьому поняття «оздоровчі технології» об'єднує всі напрямки діяльності ЗДО з формування, збереження та зміцнення здоров'я дітей. Поняття «здоров'язберігаючі технології» часто зустрічається в навчальній літературі в різних контекстах. Причин тому багато: суспільна турбота про збереження здоров'я дітей дошкільного віку в освітньому процесі, значне збільшення обсягу інформації, сучасні вимоги до якості освіти тощо. Як пояснив О. Московченко, «здоров'язберігаючі технології – це сукупність наукових знань, засобів, методів і прийомів, які дозволяють оцінити функціональні та психофізичні параметри здоров'я людини на основі оцінки параметрів здоров'я, підбору відповідного тренувального навантаження, підвищуючи тим самим функціональні можливості людини. організму з метою переведення його на новий функціональний рівень для збереження та зміцнення творчого потенціалу, підвищення працездатності та рівня соціальної активності, вирішення завдань фізичної підготовки» [8, с. 32].

Кінцевим результатом впровадження педагогічних прийомів збереження та формування здоров'я є формування у дітей стійкого переконання в необхідності свідомого ставлення до особистого здоров'я та його збереження.

Питання збереження здоров'я дітей потребує пильної уваги з боку педагогів, соціальних працівників, лікарів, батьків, представників громадськості. Основою здоров'язбережувального процесу має бути компетентнісний підхід, який є системним формуючим фактором розвитку індивідуальних якостей дітей та формування позитивного ставлення до здоров'я людини. Впровадження здоров'язберігаючих технологій в ЗДО -

одне з головних завдань вихователів, адже лише здорова дитина може повністю реалізувати свій природний потенціал.

Для забезпечення належного перебування дітей в ЗДО адміністрація та вихователі повинні дотримуватися рекомендації щодо організації укриття в об'єктах фонду захисних споруд цивільного захисту закладів освіти. Згідно розроблених «Методичних рекомендацій», «освітнє середовище, в якому перебувають дошкільники в нових соціальних умовах воєнного стану, має бути не лише безпечним, а й інформативним, цікавим, змістовним, стимулювати когнітивний, емоційно-ціннісний та діяльнісно-поведінковий розвиток дітей. Облаштування внутрішнього простору приміщень укриттів має бути комфортним, містити все необхідне обладнання для організації освітнього процесу. Рекомендується облаштувати в укриттях різні ігрові осередки (куточок творчості, читання, тощо)» [7].

Основний акцент при впровадженні нетрадиційних здоров'язбережувальних технологій слід робити на запровадженні арт-терапевтичних засобів. Залучення дітей до арт-терапевтичної роботи, яка переносить їхні почуття на візуальний матеріал і зображення, допомагає створити безпечний простір і здатність реагувати, рефлексувати та розпізнавати травматичний матеріал, використовуючи метафору та символічні дискурсивні прийоми Боротьба з травматичним досвідом. Художня творчість дитини сприяє розвитку її самосвідомості, мобілізації її творчого потенціалу [6, с. 56]. Пластикові матеріали рекомендуються, коли необхідно активувати фізичні та сенсорні елементи досвіду. Інший спосіб вивільнити негативні емоції та почуття - це малювати вручну без допомоги пензликів та інших інструментів, які забезпечують безсередницьку взаємодію дитини з кольором. Завдяки цьому дитина розвиває міцний зв'язок зі своїми органами чуття та отримує новий досвід взаємодії із навколишнім світом.

В умовах воєнного стану доцільним є використання пісочної терапії. Ця методика дозволяє розкрити індивідуальність кожної дитини та розвинути її пізнавальну діяльність, подолати психологічні труднощі, розвинути здатність виконувати свої бажання та реалізовувати свої здібності [7, с. 37]. Діти можуть також працювати в таких нетрадиційних техніках, як: кляксографія, малювання виделками, долоньками, ватними дисками, ватними паличками, штампами, осіннім листям, марлею. Покращенню психоемоційного здоров'я сприяють техніки «чарівна нитка», колаж, бісероплетіння, квіліг, які заспокоюють дітей та знижують стан тривожності. До здоров'язберігаючих технологій належать вправи з м'ячами, скакалками, спортивним інвентарем, а також із залученням тварин.

Висновок. Питання збереження психоемоційного здоров'я дітей в умовах воєнного стану потребує пильної уваги з боку педагогів, батьків, лікарів, соціальних працівників, представників громадськості. Необхідність приділення значної уваги здоров'ю нації в час війни зазначена в сучасних освітніх документах. Поняття «оздоровча технологія» об'єднує всі сфери діяльності, пов'язані з формуванням, збереженням і зміцненням здоров'я підростаючого покоління. Рекомендуємо вихователям використовувати нетрадиційні здоров'язбережувальні технології.

В умовах воєнного стану застосування здоров'язберігаючих технологій в освітньому процесі закладу дошкільної освіти позитивно впливає на фізичний і розумовий розвиток дітей дошкільного віку, сприяє нормалізації психоемоційного стану.

ЛІТЕРАТУРА

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) URL: <https://ezavdnz.mcfg.ua/867844> (дата звернення: 17.03.2024).
2. Бережна Т. Здоров'язбережувальні педагогічні технології – важлива складова здоров'язбережувального середовища загальноосвітнього навчального закладу. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Психолого-педагогічні науки.* 2014. № 2. С. 35–39.
3. Бойченко Т. Валеологія – мистецтво бути здоровим. *Здоров'я та фізична культура.* 2005. №2. С. 1-11.
4. Гончаренко С. Український педагогічний енциклопедичний словник. Рівне, 2011. 552 с.
5. Гуляєва В. Разом з фітболом. Використання фітболу в роботі з дітьми 4-го року життя. *Дитячий садок.* 2013. № 33. С. 21–23.
6. Гуменюк С. Здоров'язберігаючі технології в системі освіти. *Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія «Педагогіка, соціальна робота».* 2017. Випуск 26. С. 55–57.
7. Методичні рекомендації про окремі питання діяльності закладів дошкільної освіти в умовах воєнного стану. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v8504729-22#Text> (дата звернення: 01.03.2024).
8. Московченко О. Оптимізація фізичних навантажень на основі індивідуальної діагностики адаптивного стану у тих, хто займається фізичною культурою та спортом. К., 2008. 143 с.